

خرداد ماه 1404

برنامه ارزشیابی نظام مند دوره پزشکی عمومی

دانشگاه علوم پزشکی کرمان - دانشکده پزشکی

حوزه 2-7: ارزشیابی عملکرد دانشجویان و فراگیران

سج 2-7، الف) دانشکده پزشکی باید تمام توانمندی و عملکرد تمامی فراگیران و دانش آموختگان را با توجه به پیاده‌های آموزشی ارزشیابی کرده و سپس اقدامات

اصلاحی را انجام دهد

تاریخ تدوین: 1403/12/20	 وزارت علوم، بهداشت و آموزش پزشکی مرکز پژوهشی، آموزشی و فناوری کشور	کد سند: E-MS7-2-1
تاریخ ابلاغ: 1404/04/27		
تاریخ آخرین بازنگری: 1404/04/27		
تاریخ بازنگری بعدی: 1408/04/27		
تعداد صفحات:		

راهنمای اجرایی ارزشیابی عملکرد فراگیران و دانش‌آموختگان بر اساس پیامدهای آموزشی

مقدمه:

هدف این راهنما، تبیین فرآیند اجرایی برای ارزشیابی جامع و مستمر عملکرد فراگیران و دانش‌آموختگان دانشکده پزشکی است. تمرکز اصلی این ارزشیابی، بررسی تحقق پیامدهای آموزشی در طول دوره آموزشی و بعد از دانش‌آموختگی است. این فرآیند با استفاده از داده‌های کمی و کیفی، به منظور شناسایی چالش‌ها و اجرای اقدامات اصلاحی طراحی شده و از این پس در کلیه واحدها و بخش‌های آموزشی دانشکده لازم‌الاجرا خواهد بود.

ارزشیابی مرحله‌ای دوره آموزش پزشکی مبتنی بر شاخص‌های عملکردی پیامدگرا

ارزشیابی برنامه آموزشی در دانشکده پزشکی بر مبنای پیامدهای آموزشی تعریف شده در سطح ملی و در چارچوب مأموریت دانشکده صورت می‌گیرد. این پیامدها شامل ابعاد مختلفی از توانمندی فراگیران، شامل دانش پایه، مهارت‌های بالینی، اخلاق حرفه‌ای، تصمیم‌گیری بالینی، توانایی حل مسئله، مهارت‌های ارتباطی، کار تیمی، و یادگیری مادام‌العمر است. برای پوشش جامع این پیامدها، ارزشیابی در چهار مرحله کلیدی آموزشی انجام می‌شود:

❖ مرحله پیش‌بالینی

❖ مرحله بالینی

❖ دوره کارآموزی

❖ دوره کارورزی (اینترنی)

در هر یک از این مراحل، معیارهای مشخصی برای ارزشیابی طراحی شده است که به صورت زیر دسته‌بندی می‌شوند:

جدول 1: معیارهای ارزشیابی دانشجویان در مراحل کلیدی آموزشی

مرحله آموزشی	پیامدهای مورد ارزیابی	ابزارها و معیارهای ارزشیابی
پیش‌بالینی	دانش نظری، علوم پایه	آزمون‌های کتبی (MCQ)، تحلیل روند نمرات
بالینی	مهارت بالینی مقدماتی، اخلاق حرفه‌ای، ارتباط با بیمار	چک‌لیست مهارتی، مشاهده مستقیم
کارآموزی	تصمیم‌گیری بالینی، کار تیمی، مهارت‌های ارتباطی	گزارش‌های موردی، ارزیابی استاد بالینی
کارورزی	کفایت بالینی، مسئولیت‌پذیری، مدیریت بیمار	ارزیابی ساختاریافته نهایی، مصاحبه با اساتید و بیماران، ثبت گزارش عملکرد

تاریخ تدوین: 1403/12/20	 وزارت علوم، بهداشت و آموزش پزشکی مرکز پژوهشی، آموزشی و فناوری کشور	کد سند: E-MS7-2-1
تاریخ ابلاغ: 1404/04/27		
تاریخ آخرین بازنگری: 1404/04/27		
تاریخ بازنگری بعدی: 1408/04/27		
تعداد صفحات:		

از منظر ساختاری، سیستم ارزشیابی با اهداف و پیامدهای آموزشی دانشکده و استانداردهای ملی آموزش پزشکی منطبق بوده و در تمامی مراحل، بازخوردهای ادواری اساتید، دانشجویان و مدیران گروه‌ها برای بهبود مستمر در نظر گرفته می‌شود.

تحلیل عملکرد نهایی دانش‌آموختگان با تأکید بر شاخص‌های آموزشی و بالینی

ارزشیابی عملکرد دانش‌آموختگان باید فراتر از صرفاً بررسی نمرات تئوریک بوده و به صورت تلفیقی، شامل شاخص‌های کمی و کیفی طراحی شود. در این مسیر، شاخص‌هایی همچون نمرات آزمون‌های جامع کشوری، میانگین معدل نهایی، وضعیت طول دوره تحصیل، نرخ مشروطی و تجدید، و همچنین موفقیت در آزمون‌های ورودی به دوره‌های تخصصی، مورد ارزیابی مستمر قرار می‌گیرند.

برای تکمیل تصویر واقعی از عملکرد نهایی، لازم است مصاحبه‌های ساختاریافته و گروه‌های بحث متمرکز (FGD) با دانش‌آموختگان صورت گیرد تا میزان تطابق آموزش با نیازهای بالینی، کیفیت تجربه‌های کارورزی، و رضایت کلی آن‌ها از برنامه آموزشی استخراج شود. این رویکرد، امکان شناسایی دقیق شکاف‌های آموزشی، چالش‌های پنهان و حوزه‌های نیازمند بهبود را فراهم می‌آورد و بستری شفاف برای طراحی اقدامات اصلاحی فراهم می‌کند.

بر اساس نتایج این تحلیل‌ها، گزارش‌های جامعی تدوین و در سطوح تصمیم‌گیری به کار گرفته می‌شوند تا در بازنگری برنامه درسی، توسعه محتوای آموزشی و ارتقاء کیفیت آموزش نقش ایفا کنند.

جدول 2: شاخص‌های کیفی ارزشیابی عملکرد فراگیران و دانش‌آموختگان

شاخص کیفی	تعریف/شرح	روش گردآوری	ابزار تحلیل
رضایت‌مندی از کیفیت آموزش بالینی	ادراک فراگیران از کفایت آموزش بالینی، فضای آموزشی، و تعامل اساتید	مصاحبه نیمه‌ساختار با دانش‌آموختگان	تحلیل مضمون (Thematic Analysis)
تطابق آموخته‌ها با نیازهای شغلی یا بالینی	بررسی میزان کاربردی بودن آموزش در موقعیت‌های شغلی واقعی	بحث گروهی متمرکز (FGD) با فارغ‌التحصیلان و کارفرمایان	مقایسه مضامین و اولویت‌بندی
شناسایی نقاط قوت و ضعف برنامه آموزشی	بازخورد در مورد اثربخشی، ناکارآمدی یا خلأهای برنامه درسی	مصاحبه عمیق یا پرسشنامه باز	تحلیل محتوا و دسته‌بندی پاسخ‌ها
چالش‌های تحصیلی تجربه‌شده	موانع آموزشی، روانی یا ساختاری در مسیر تحصیل	مصاحبه با دانشجویان مشروطی، تجدیدی یا انصرافی	کدگذاری کیفی و تحلیل محوری

تاریخ تدوین: 1403/12/20	کد سند: E-MS7-2-1	 وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مرکز ملی آموزش و توانمندسازی
تاریخ ابلاغ: 1404/04/27		
تاریخ آخرین بازنگری: 1404/04/27		
تاریخ بازنگری بعدی: 1408/04/27	تعداد صفحات:	

احساس حمایت تحصیلی و روانی	سطح حمایت دریافتی از اعضای هیئت علمی، مشاوران یا همسالان	پرسشنامه باز، مصاحبه فردی	تحلیل مضمون با تمرکز بر تجربه شخصی
پیشنهادهای برای بهبود برنامه آموزشی	دیدگاه‌ها برای اصلاح ساختار، محتوای درسی یا شیوه تدریس	پرسش باز یا مصاحبه ساختارمند	استخراج مضامین و تدوین توصیه‌ها

جدول 3: شاخص‌های کمی برای ارزشیابی عملکرد دانش‌آموختگان

شاخص عملکرد	تعریف	منبع داده	دوره گردآوری	مسئول تحلیل	ابزار تحلیل
معدل نهایی	میانگین نمرات کل دوره	سامانه آموزش	سالانه	EDO	نرم‌افزار آماری
نمره آزمون جامع علوم پایه / پیش‌کاروری / دستیاری	عملکرد در آزمون‌های ملی	داده سازمان سنجش / وزارت بهداشت	سالانه	دفتر ارزشیابی	تطبیق با میانگین ملی
مدت زمان تحصیل	فاصله ثبت‌نام تا فراغت از تحصیل	سامانه ثبت‌نام آموزشی	سالانه	معاونت آموزشی	تحلیل روند
تعداد دانش‌آموختگان مشروطی / تجدیدی	وضعیت تحصیلی در طول دوره	کارنامه‌ها و پرونده آموزشی	سالانه	کمیته آموزش	تحلیل درصدی و نمودار میله‌ای
نرخ قبولی در آزمون تخصصی	تعداد قبولی‌ها نسبت به شرکت‌کنندگان	داده‌های آزمون دستیاری	سالانه	مدیر گروه	مقایسه با میانگین کشوری

بر اساس داده‌های گردآوری شده از ارزشیابی‌ها، برخی چالش‌های کلیدی شناسایی شده‌اند که مستندسازی آن‌ها برای بهبود کیفیت آموزش ضروری است. از جمله افت نمرات در برخی مراحل آموزشی که می‌تواند نشان‌دهنده ضعف در برخی محتواها یا روش‌های تدریس باشد. همچنین عدم تطابق آموزش نظری با نیازهای عملی میدانی، باعث کاهش کارایی آموزش شده است. ترک تحصیل، انصراف یا تجدید دوره دانشجویان که از طریق مصاحبه با این افراد مورد بررسی قرار گرفته‌اند، نیز نشان‌دهنده مشکلات حمایتی یا آموزشی است. در نهایت نقاط ضعف در آموزش مهارتی و ساختارهای بالینی نیز از جمله مواردی است که باید به آن توجه ویژه شود.

بر اساس نتایج ارزشیابی عملکرد فراگیران و دانش‌آموختگان، کمیته آموزش موظف است گزارش‌های اصلاحی تدوین کند و آن‌ها را به شورای آموزشی دانشکده ارائه دهد. اقدامات اصلاحی شامل برگزاری کارگاه‌های تخصصی برای ارتقاء مهارت‌های بالینی اساتید و دانشجویان، طراحی بسته‌های حمایتی ویژه برای دانشجویان با عملکرد ضعیف، و بازنگری محتوا و حجم دروس ناکارآمد می‌شود.

تاریخ تدوین: 1403/12/20		 وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مرکز ملی آموزش و توانمندسازی
تاریخ ابلاغ: 1404/04/27		
تاریخ آخرین بازنگری: 1404/04/27	کد سند: E-MS7-2-1	
تاریخ بازنگری بعدی: 1408/04/27	تعداد صفحات:	

پیگیری مداوم این اقدامات در جلسات شورای آموزشی دانشکده انجام شده و اثربخشی آن‌ها از طریق پایش‌های مستمر ارزشیابی مورد سنجش قرار می‌گیرد تا فرآیند آموزش بهبود یابد و کیفیت بالاتری داشته باشد.